

Гончаренко О. В.,
к.е.н., доцент,
Дев'яткін О. С.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Державний торговельно-економічний університет

РОЛЬ ШІ-ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ГЛОБАЛЬНИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН

У ХХІ ст. технології штучного інтелекту (ШІ) стали важливими чинниками, що істотно впливають на економіку та міжнародні відносини. Вони сприяють змінам у структурах ринків та трансформації дипломатичних стратегій, зокрема через оптимізацію процесів, підвищення ефективності аналізу даних та нові механізми прогнозування економічних тенденцій. Однак інтеграція цих технологій у міжнародну практику потребує чітко визначених регуляторних механізмів. Зокрема, важливим є розв'язання проблем, пов'язаних із безпекою даних, захистом інформації та етичними аспектами застосування технологій ШІ в дипломатії, що викликає значні занепокоєння у світовій спільноті (*Bank of Canada, 2023*).

Штучний інтелект (ШІ) включає в себе широкий спектр технологій, таких як машинне навчання (МН), опрацювання природної мови, комп'ютерний зір та робототехніку. Ці інноваційні технології дозволяють автоматизувати рутинні процеси, аналізувати великі обсяги даних та генерувати нові ідеї та рішення. Вони мають значний вплив на різні галузі, зокрема на бізнес, економіку, охорону здоров'я та освіту, підвищуючи ефективність і створюючи нові можливості для розвитку.

ШІ-технології докорінно змінюють підходи до економічного прогнозування, підвищуючи точність, швидкість та здатність аналізувати складні дані. Завдяки здатності обробляти великі обсяги інформації, ШІ-алгоритми дозволяють виявляти нелінійні взаємозв'язки між макроекономічними показниками, такими як ВВП, інфляція та зайнятість. Зокрема, моделі машинного навчання є більш ефективними у прогнозуванні

таких показників, оскільки здатні обробляти складні залежності, що традиційно важко виявити за допомогою стандартних економічних моделей. Це забезпечує точніші та більш надійні прогнози для формулювання економічної політики та стратегічних рішень (*ResearchGate, 2025*).

У бізнесі ІІІ-системи сприяють значному поліпшенню процесів, дозволяючи здійснювати глибокий аналіз великих даних, прогнозувати попит, оптимізувати витрати та автоматизувати рутинні операції, такі як обробка запитів і використання чат-ботів. Ці технології також підвищують якість обслуговування клієнтів і точність прийнятих рішень. У сфері комунікацій ІІІ сприяє персоналізації контенту і забезпечує швидший зворотний зв'язок, а в управлінні ресурсами зменшує витрати та мінімізує ризики, забезпечуючи більш ефективне управління підприємствами та організаціями.

За прогнозами, завдяки впровадженню ІІІ світовий ВВП може зрости на 14% до 2030 р., що підтверджує значний економічний потенціал цієї технології (*Capital Economics, 2025*).

Особливе значення ІІІ-технології мають для дипломатії, оскільки використання інтелектуальних систем дозволяє вдосконалювати процеси міжнародних переговорів, прогнозувати економічні тенденції, аналізувати політичну ситуацію та оперативно реагувати на глобальні виклики. Завдяки здатності швидко обробляти інформацію та ухвалювати рішення на основі даних, ІІІ сприяє формуванню проактивних дипломатичних стратегій і допомагає країнам адаптувати свою зовнішню політику до швидко змінюваного глобального середовища.

У контексті дипломатії роль ІІІ-технологій в економіці значно розширюється, відкриваючи нові можливості для ефективних переговорів, міжнародної конкуренції та співпраці між державами.

ІІІ-системи значно впливає на економічне прогнозування, даючи змогу державам розробляти превентивні та предикативні дипломатичні стратегії, передбачати кризи та коригувати торговельні переговори. Зокрема, розуміння економічних змін в країнах-партнерах може впливати на дипломатичні дії.

Економічне зростання, підтримуване розвитком технологій ІІІ, змінює глобальний баланс сил. Лідери в технологіях ІІІ, як США, Китай та ЄС, здобувають великий вплив у міжнародних організаціях, таких як СОТ та МВФ, що потребує справедливого регулювання і протидії технологічним монополіям.

ІІІ також ставить перед дипломатією нові етичні та регуляторні виклики, зокрема з приводу конфіденційності, упередженості алгоритмів і цифрової нерівності. Для їх вирішення необхідні міжнародні угоди та глобальні стандарти, що регулюють використання ІІІ в економічній сфері (*Congressional Budget Office, 2025*).

Нарешті, використання ІІІ в економічних санкціях і моніторингу їх дотримання є ще однією межею. Системи машинного навчання можуть виявляти порушення санкцій, незаконні фінансові потоки і зловживання в торгівлі ефективніше, ніж традиційні методи розвідки, і в такий спосіб стають незамінними інструментами для дипломатів, які займаються економічним державним будівництвом.

Використання ІІІ в економічних санкціях та моніторингу їх дотримання відкриває нові можливості для більш ефективного виявлення порушень. ІІІ-системи здатні оперативно виявляти незаконні фінансові потоки та зловживання в торгівлі, перевершуючи традиційні методи розвідки. Таким чином, ІІІ стає важливим інструментом для дипломатів, залучених до забезпечення дотримання економічних санкцій та розвитку державних стратегій економічного розвитку.

Через аналіз Big Data ІІІ-технології значно посилюють економічну дипломатію, дозволяючи оцінювати торговельну статистику, макроекономічні тренди та виявляти потенційні ризики партнерів. ІІІ забезпечує дипломатам аналітичну перевагу, сприяє точнішим прогнозам та ефективному відстеженню інформаційного простору. Хоча ІІІ не замінює досвід та практичні навички дипломатів, він виступає потужним інструментом для обробки великих даних і виявлення закономірностей, що підтримує ефективну міжнародну співпрацю та запобігання конфліктам (*Bank of Canada, 2023*). Дипломати повинні оперативно реагувати на виклики, пов'язані з інтеграцією ІІІ у міжнародні відносини.

Попри численні переваги, технології штучного інтелекту (ШІ) створюють ризики, які вимагають дипломатичного та етичного управління на глобальному та корпоративному рівнях.

Одним із найважливіших є потенційний негативний вплив на глобальний ринок праці. Автоматизація та використання ШІ в різних галузях можуть призвести до безробіття, соціальної нестабільності та збільшення потоків біженців, що в свою чергу може викликати регіональні заворушення. Це питання потребує активного дипломатичного втручання, оскільки негативні наслідки, ймовірно, торкнуться не лише окремих країн, а й всього міжнародного співтовариства.

Інший значущий виклик полягає в економічній нерівності, що може поглибитися внаслідок нерівномірного доступу до технологій. Незбалансовані системи ШІ можуть сприяти зростанню глобальної економічної диспропорції, що, в свою чергу, може загострити міжнародну напруженість. Ці проблеми вимагають розробки міжнародних регулювань, що гарантують справедливий доступ до нових технологій і унеможливають технологічні монополії.

Використання ШІ також піднімає питання прозорості прийняття рішень. Алгоритми ШІ, які працюють як «чорні скриньки», ускладнюють перевірку і пояснення прийнятих рішень. Це створює потенційну загрозу довірі між державами і може призвести до політичних та економічних конфліктів. Для запобігання цьому важливо розробити механізми верифікації рішень, що будуть базуватися на принципах відкритості і прозорості, аналогічних до тих, що застосовуються у сфері міжнародної безпеки.

Корпоративні ризики, пов'язані з ШІ, включають питання безпеки даних та алгоритмічної дискримінації. Оскільки ШІ-системи обробляють величезні обсяги чутливої інформації, вони потребують високого рівня захисту від шпіднажу і кібератак. Це стає критичним, особливо у випадках обробки персональних даних, що має пряме відношення до етики та прав людини. Алгоритмічна дискримінація також є серйозним ризиком, коли ШІ відтворює або навіть посилює існуючі упередження. Для цього необхідний постійний

аудит і контроль якості даних, щоб запобігти соціально несправедливим наслідкам.

ШІ також може бути використаний для створення автономної зброї, що підвищує етичні та правові загрози. Тому важливо ще на етапі розробки таких технологій оцінювати їх потенційні наслідки для глобальної безпеки і гуманітарної сфери.

Такі виклики потребують скоординованих зусиль на міжнародному рівні для створення глобальних правових норм і стандартів, які забезпечать безпеку та етичність використання ШІ-технологій (*National Bureau of Economic Research, 2025*).

Дипломатія XXI століття дедалі більше перетворюється на високотехнологічний механізм стратегічного управління глобальними процесами, сприяючи переходу до проактивної зовнішньої політики, на порядку денному якої пріоритетним є питання створення багатосторонньої системи контролю та довіри до ШІ-технологій для стабільності міжнародного порядку.

Список використаних джерел

1. Hrushchynska, O. (2025). Economic diplomacy in the era of artificial intelligence. *Modecon*. [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-08).
2. Capital Economics. (2025). AI, Economies and Markets – How artificial intelligence will transform the global economy. *Capital Economics*. Retrieved from <https://www.capitaleconomics.com/ai-economies-and-markets-how-artificial-intelligence-will-transform-global-economy>.
3. Congressional Budget Office. (2025). Artificial Intelligence and Its Potential Effects on the Economy and the Federal Budget. *Congressional Budget Office*. Retrieved from <https://www.cbo.gov/publication/61147>.
4. Bank of Canada. (2023). Machine learning for economics research: when, what and how. *Bank of Canada*. Retrieved from <https://www.bankofcanada.ca/2023/10/staff-analytical-note-2023-16/#:~:text=inform%20policy%20decisions>.

5. ResearchGate. (2025). The role of artificial intelligence and machine learning in forecasting economic trends. *ResearchGate*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/385897813_The_role_of_artificial_intelligence_and_machine_learning_in_forecasting_economic_trends.

6. National Bureau of Economic Research. (2025). The Impact of Machine Learning on Economics. *National Bureau of Economic Research*. Retrieved from <https://www.nber.org/system/files/chapters/c14009/c14009.pdf>

Гончаренко О.В.,
канд. екон. наук, доцент,
Носаль Х.С.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Державний торговельно-економічний університет

ІНТЕГРАЦІЯ ШІ-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОПИТУ В МІЖНАРОДНОМУ МАРКЕТИНГУ

У контексті стрімкої глобалізації та зростаючої конкуренції, глибоке розуміння споживчої поведінки стає критичним фактором для компаній, які прагнуть зміцнити свою позицію на міжнародних ринках. Традиційні методи аналізу, як правило, не забезпечують достатньої гнучкості та точності для обробки великих обсягів даних, що відображають складність та швидкість змін на сучасних глобальних ринках. У цьому контексті технології штучного інтелекту (ШІ) пропонують інноваційні можливості для передбачення тенденцій, переваг та поведінки споживачів з високою точністю. Застосування алгоритмів ШІ дозволяє здійснювати детальну сегментацію аудиторії, персоналізувати маркетингові пропозиції, а також оптимізувати ціноутворення, маркетингові кампанії та канали дистрибуції в реальному часі, адаптуючи їх до специфіки різних національних ринків. Це сприяє значному підвищенню ефективності маркетингової діяльності, що безпосередньо позначається на конкурентоспроможності компаній, сприяючи зростанню обсягів продажів,